

krat potrdila, da namreč ravno v nježnih letih se pri-
mejo nas nauki tako zeló, da še v pozni starosti ne
izginejo. Da bi pač starše večidel sprideni na sedanja
mladost prepričala, da je napčna odreja v prvih
letih tega kriva. Človek je ko poslopje: da je po-
slopje trdno, treba mu je trdne podlage in močnega
temeljna; ako nima tega, ne bode dolgo stalo. Ravno
tako se mora otroku precej, ko se jame pamet raz-
vijati, v srce temelj kreposti in trdnega, poštenega
značaja položiti. Kaj težko ali pa nikoli več se ne dá
storiti to, kar se je v tej reči zamudilo v mladosti.

Odreja je ko lestva; ako ni spodnjih klinov, za-
stonj segaš po gornjih. Peščenikar.

Stare pripovedke slovenske.

Nabral na Dolenskem Fr. Peterlin.

Rojenice.

Ko se človek rodi — pravijo pripovedke staro-
davne — sedijo za mizo rojenice, ki sodijo, kaj bode
počel v življenji svojem, ali bode srečen ali ne, kaj bode
važnega dovršil v življenji, kake smrti bode umrl itd.
Pravijo, da so jih v starih časih ljudje vidili kot tri
bele žene sedeti za mizo, ki so glasno pripovedovale
vsem pričujočim, kaj bode z novorojenim človekom se
godilo na svetu. V tistem času je toraj vsak vedil,
kaj ima čez-nj priti; bili so po takem nekteri stariši
svojih otrok zeló veseli, nekteri, se vé da, pa zeló ža-
lostni; kajti naprej so vedili, kaj se bo z njimi hudega
ali dobrega zgodilo. Zategadel sedaj le nevidno pri-
dejo k rojstvu in se vsedejo za mizo, da bi ne bili
starši nesrečnih otrok prežalostni in starši srečnih pre-
veseli. Zato pravijo, je dobro kruha na mizo djati tak
čas, da rojenice pri kruhu sedé in boljšo srečo nago-
voré. *) Preprosti narod tudi trdi ali prav za prav le
s pravlicami dokazuje, da sreča, ki jo rojenice nago-
voré, nikakor ne zapusti človeka.

Pravijo, da so sv. Matija rojenice nagovorile, naj
bi očeta in mater ubil. Mati njegova je bila žalostna,
in vselej se je zjokala, kadar mu je kruha dajala. Ne-
kega dne jo Matija praša, zakaj da se joče, kadar
njemu kruha daje. Mati mu odgovori: „O kaj bi se
ne, dragi sinček! ko se spomnim, da tistemu kruh
lomim, ki me bo ubil.“ „Kaj jaz bi vas ubil?“ —
zavrne Matija. „Da, sinek moj! taka je; o tvojem
rojstvu so že rojenice povedale, da boš mene in očeta
ubil. In kar rojenice namenijo, temu se nihče ne more
ustavljati“ — odgovori mati. „Tega pa le nočem!“ —
reče blagi Matija — „rajši grem križem svetá, kot da
bi svoje starše umoriti imel.“ Res je šel Matija v
daljno deželo in nihče domačih ni vedil, kam. Srečen
je bil v daljni deželi, vse ga je rado imelo in spošto-
valo; zeló je obogatil, in ker je bil tudi lepe postave,
je dobil hčer nekega grofa za ženo in grad za doto.
Dolgo je živel s svojo mlado ženo v sreči in miru.
Enega dne se podá na lov; gospó in več druge dru-
žine pa domá pustí. Ko prvič lov zastavijo, vjemó na-
mesti zajcev tri mlade fantičke. Otroci govoré: „Kaj
pa vi grajščak tú delate? pri vaši ženi domá so pa
drugi!“ Matija se nasmeja ter reče: „Poberite se spred
mene, paglavci! Kaj vi o teh rečeh veste.“ — Drugič
lov nastavijo, in vjamejo tri mladenče, ki pravijo:
„Grajščak, kaj vi tukaj delate? domá pri vaši gospej
so pa drugi!“ Matija reče: „E, mladost je norost; kdo
bode norcem verjel.“ Tretjič lov nastavijo, pa vjamejo
tri može. Stari možje tako govoré: „Kaj se mudite vi

na lovu, v vaši hiši so pa pri vaši ženi drugi!“ „Starim
ljudém vera gré“ — si misli Matija in gré domú.
Ko domú pride, pa hajd! naravnost v spavnico. Ko
vanjo stopi, zagleda na postelji dva; vès togoten po-
pade meč ter odseka obema glave, pa še ne pogleda
ne, čigave so. To storivši, vès preplašen zapusti sobo,
in že ga peče doprineseno hudodelstvo. Na pragu ga
sreča žena njegova, ki mu reče: „Pa ravno danes te
ni toliko časa domú. Kaj neki si tako dolgo delal na
lovu? Jaz pa domá sama gostijo pripravljam, kajti tvoj
oče in mati sta prišla; trudna od pota sem ju djala
na najino posteljo spat.“ „Oj mene!“ — zaklikne Ma-
tija — „obedvema sem glave odsekal.“ — Mati in oče
sta namreč skrbela, kako se godí njenemu sinu. Po-
praševala sta dolgo in naposled zvedila, kje da je in
kako se mu godí. Radovala sta se, svojega sina sreč-
nega viditi; — a ravno to je dalo priložnost k spol-
njenju rojeničine obljube.

Matijata je vest neizrečeno pekla; sklenil je poko-
riti se za svoj greh; al menil je, da ni več pokore
za-nj, kajti hudoba, ki je popred lagala v otrocih,
mladenčih in starih vidno, mu zdaj nevidno na srce
govori. Ker je bil pa blazega srca, ker je do ubijanja
vedno le dobre dela opravljal in še umora se je le v
naglosti udeležil, se je Bog usmiljeno na-nj ozrl. Za-
sliši enega dne glas: „Matija! zidaj rimski most, da
boš greha prost!“ On sluša ta glas, ter prične zidati.
Al kar podnevi sezida, mu hudoba ponoči podere. Delj
časa dela tako — in že je mislil obupati, pa zopet za-
sliši glas, ki mu vleva, naj obljubi hudobi tri prve
romarje, ki bojo šli po mostu. On stori tako, in zi-
danje je šlo spešno od rok, al muči ga misel, kakošne
romarje mu bo dal. Zopet ga potolaži glas, ki mu
velí: „Ko bo sezidan most, potoči tri kugeljce po njem
in zaženi za njimi tri peske opravljene, s torbicami
na vratu ter s privezanimi palčicami — in to bodo ro-
marji. Ko je most sezidan, stori Matija res tako. A
hudoba se razjezi in pol mosta odvalí, ki ga potem
niso nikoli mogli dozidati. — Pravijo tudi, da ima
sv. Matija na podobi zato „žatlako“ namalano, ker je
ž njo očetu in materi glave odsekal.

Zemljo- in narodopisne stvari.

Bolgarska in Bolgari.

4. Glavne ceste in večje mesta s posebnim ozirom na slo- venski narod.

(Dalje.)

Druga taka cesta iz Ruščuka vodi proti Šumli,
ter tedaj prehaja na turško zemljo, dasiravno kakor
smo že gori rekli, mnogi učeni pravijo, da tudi tukaj
turški narod ni tako nepomešan, ampak da so Bolgari
in Turki zmešani kakor med Balkanom in egejskim
morjem.

Sèm spadajo mesta Ruščuk, Silistrija, Šumla,
Varna; posebno važni ste Šumla in Varna.

Šumla je severni ključ do Carigrada. Kdor ima
v rokah Šumlo, pot mu je odprta v glavno mesto; lega
ji je prekrasna pa tudi hudo močna; v gradu je do
trideset Turkov, v varošu (zunanje mesto) čez šest tisoč
Bolgarov. . . . Šumla je glavno vojniško mesto turške
države, od nje namreč se v vsa važnejša mesta kakor od
zvezde iztekajo ceste; v tem kraji so že turški topovi
in puške pokončali dokaj Rusov, posebno pa 1794. leta.
Vendar so njene baterije in druge redute tako na ši-
roko osnovane, da mesto za svojo obrano potrebuje do
50.000 vojakov.

Varna, osemnajst milj deleč od Šumle, na nobe-
nem hribu nima hudega soseda, s kterega bi se v njo

*) Po nekterih krajih na Dolenskem imajo še to navado, kruh
na mizo devati ob porodu, in trdno se držijo tega.